

**GEMENSAMT
TJÄNSTEUTLÅTANDE**

1(6)

2005-08-29

Stadsbyggnadskontoret
Strategiska avdelningen
Ulrika Egerö
Tfn 08-508 26 799

Sbn 2005-09-22

Dnr 1997-00087-55

Markkontoret
Region ytterstad
Helene Nilsson
Mobil 070-472 63 78

Mn 2005-09-22

Dnr 05-682-676

Stadsbyggnadsnämnden
Marknämnden

Årstaskogen - Årsta holmar naturreservat, remiss

FÖRSLAG TILL BESLUT

Uppdra åt stadsbyggnadskontoret och markkontoret att skicka förslaget
Årstaskogen – Årsta holmar naturreservat enligt bilaga på remiss.

Ingela Lindh

Göran Långsved

Bilagor:

1. Förslag till beslut om bildande av Årstaskogen - Årsta holmar naturreservat i Stockholms stad.
2. Övergripande skötselplan för Årstaskogen – Årsta holmar naturreservat i Stockholms stad.
3. Uppskattade kostnader Årstaskogen –Årsta holmar naturreservat.

SAMMANFATTNING

I samarbete mellan markkontoret (MK) och stadsbyggnadskontoret (SBK) har ett förslag till naturreservat för Årtaskogen och Årsta holmar tagits fram, där SBK ansvarar för beslut med avgränsning, syfte och föreskrifter och MK ansvarar för skötselplanen. Stadsbyggnadsnämnden och marknämnden föreslås skicka ut förslaget Årtaskogen – Årsta holmar naturreservat på remiss.

Årtaskogen skyddas som naturreservat för att säkra ett för friluftslivet viktigt naturområde. Stora områden som dessa är viktiga att skydda som rekreations- och friluftsområden, inte minst för folkhälsan. Avsikten är att bevara och stärka de kvaliteter som bidrar till de höga upplevelsevärdena och natur- och kulturvärdena.

Syftet med ett naturreservat på Årsta holmar är att skydda holmarnas speciella karaktär, både med sitt centrala läge och det rika natur- och kulturlandskapet.

Avgränsningen av naturreservatet har gjorts med utgångspunkt i områdets befintliga och potentiella värden avseende rekreation, natur och kultur, samt dess betydelse som en del i grönstrukturen i Stockholm. Avvägning mot andra intressen har gjorts vid avgränsningen. Det gäller främst eventuellt framtida behov av förändringar i markanvändningen inom de områden som gränsar till bebyggelse.

UTLÅTANDE

Bakgrund

I en motion, 1991:93, föreslås inrättandet av ett naturreservat för Årsta holmar, alternativt ett naturvårdsområde enligt då gällande naturvårdslag. Kommunstyrelsens utlåtande, 1993:117, finner att området inte uppfyller kraven på naturreservat samt att slutligt val av skyddsföreskrifter bör anstå till dess att beslut om järnvägsförbindelse föreligger.

År 1994 bifölls motion 1994:60 i kommunfullmäktige där kommunstyrelsen gav stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att i Översiktsplan 99 föreslå bevarande av Årtaskogen och gatu- och fastighetsnämnden uppdraget att förbereda förslag till skydd enligt då gällande naturvårdslag. I ÖP99 anges Årtaskogen som grönområde som avses bevaras. Motionen om bevarandet av Årtaskogen gav anledning till ett utlåtande, 1995:37 från kommunfullmäktige, om att skyddet av Årsta holmar bör samordnas med skyddet av Årtaskogen.

I ”Årstastråket – program för ny bostadsbebyggelse” (juni 2003) anges reservatsbildning av Årtaskogen som en förutsättning för att säkerställa parktillgången i området för nuvarande och kommande Årstabor. Stadsbyggnadsnämnden godkände i april 2005 redovisning av programsamrådet för Årstastråket samt uppdrog åt kontoret att ombesörja plansamråd, remiss och utställning av planförslag. Nämnden beslöt också att en förutsättning för programmet bl.a. måste vara att Årtaskogen skyddas som naturreservat.

I arbetet med Sickla-Skarpnäcks/Nacka gårds naturreservat i Stockholms stad, har diskussioner förts om att utreda skydd även för Hammarby-skogen. Stadsbyggnadskontoret ansåg då att ett eventuellt skydd enligt miljöbalken för Hammarby-skogen istället skulle utredas i samband med utredningen av skydd för Årstaskogen.

Förslaget

I samarbete mellan MK och SBK har ett förslag till naturreservat för Årstaskogen - Årsta holmar tagits fram. Förslaget måste remitteras till alla markägare och sakägare, men bör också remitteras till berörda statliga, regionala och kommunala instanser samt föreningar. Samrådsmöte kommer hållas och förslaget kommer ställas ut på biblioteken i Årsta samt i tekniska nämndhuset.

De delar av ett naturreservatsbeslut som får rättsverkan är syfte, avgränsning och föreskrifter. Dessutom ska en skötselplan fastställas av kommunfullmäktige vid inrättandet av reservatet.

Syftet med naturreservat

Årstaskogen skyddas som naturreservat för att säkra ett för friluftslivet och den biologiska mångfalden viktigt naturområde. Skyddet behövs för dess funktion som spridningsväg för växter och djur. Syftet är att bevara den skogskänsla och vattenkontakt som finns där, nästan mitt i staden. Stora områden som dessa är viktiga att skydda som rekreations- och friluftsområden, inte minst för folkhälsan. Tillgängligheten gör Årstaskogen unik då många människor kan nå skogen och få tillgång till både skog, stränder och vattenkontakt, nära stora bostadsområden.

Avsikten är att bevara och stärka de kvaliteter som bidrar till de höga upplevelsevärdena och natur- och kulturvärdena. Det är landskapsbilden med förkastningsbranten vid Mälaren, den branta norrvända skogen med barr och ädellövträd, luckor av öppna kulturmarker, den långa naturstranden med promenadstråk och utsiktsplatser och den kulturhistoriska prägel området fått av gårdar, trädgårdar och fornlämningar.

Syftet med ett naturreservat på Årsta holmar är att skydda holmarnas speciella karaktär, både med sitt centrala läge och det rika natur- och kulturlandskapet. Deras geografiska läge vid gränsen mellan Saltsjön och Mälaren, gör att holmarna är en viktig förbindelselänk mellan grönstråk inne i stenstaden och de stora grönområdena i och utanför staden, som behöver bevaras.

Årsta holmar är en viktig tillgång då det är en ö som uppvisar en natur- och kulturtyp som hör till Mälarens innerskärgårdar, vilken inte längre finns kvar på andra platser så centralt i Stockholm. Årsta holmars gård bidrar till områdets karaktär och kulturhistoriska värde. Det gör holmarna pedagogiskt viktiga och intressanta, både vetenskapligt och för friluftslivet. Det ska därför ges möjlighet för det rörliga friluftslivet att ta del av holmarna på ett varsamt sätt. Om Årstaskogen är vardagsnaturen, så är Årsta holmar utflyktsmålet som är lite mer speciellt där man kan upptäcka kvaliteter som fågelliv, rika våtmarker, spår av hävd och odling och

utsikten över Årstaviken. Frågan om broförbindelse mellan Södermalm och Årsta holmar har behandlats i samband med diskussioner om nya Årstabron. I samrådsredogörelsen 1992 rekommenderade stadsbyggnadskontoret båtförbindelse istället för broförbindelse. Idén om broförbindelse kan dock komma att åter aktualiseras i framtiden.

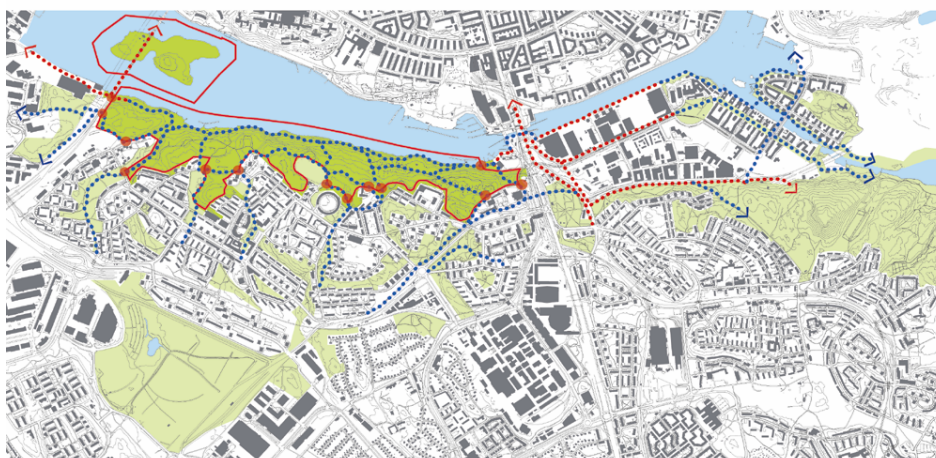
Avgränsning

Avgränsningen av naturreservatet har gjorts med utgångspunkt i områdets befintliga och potentiella värden avseende rekreation, natur och kultur, samt dess betydelse som en del av grönstrukturen i Stockholm.

Avvägning mot andra intressen har gjorts vid avgränsningen, främst för eventuellt framtida behov av förändringar i markanvändningen inom de områden som gränsar till bebyggelse. Det gäller planförhållanden i samband med kompletterande bebyggelse i Årsta och ny bebyggelse vid Årstadal. Avvägningar har även gjorts i området mellan Årtaskogen och Nackareservatet (Hammarbyskogen). Kontakten med Hammarbyskogen, Nackareservatet och Tyrestakilen är en förbindelselänk för både biologiska värden och för rekreation som behöver stärkas. Likaså är den gröna förbindelsen västerut mot Årstadal och Trekanten viktig att värna för rekreation, pedagogisk verksamhet och biologiska värden i planeringen. I samband med Hammarby sjöstads utbyggnad kommer staden att behöva handlingsfrihet i dessa områden. Den stadsomvandling som pågår i Liljeholmen/Årstadal och Hammarby sjöstad väster och öster om Årtaskogen behöver beakta funktioner som gröna förbindelser för spridning och för friluftsliv. Det är viktigt att behoven av att stärka den gröna förbindelsen iakttas i planeringen. Förbindelsestråk för friluftslivet kan utvecklas och smala gröna förbindelser för biologiska värden kan skapas. Till detaljplaner kan skötselplaner och skyddsbestämmelser för vegetationen kopplas.

Årtaskogens naturreservat: viktiga entréer samt kopplingar till omgivande parker och naturområden

- Årtaskogens naturreservat
- Viktiga grönytor i Årtaskogens närhet (schematiskt redovisade)
- Befintliga gång-/cykelstråk (huvudnät)
- Planerade/utvecklingsbara gång-/cykelstråk
- Viktiga entréer till Årtaskogens naturreservat

Katarina Borg utkast 2004-11-10

Årtaskogen har ett strategiskt läge nära tätbebyggda stadsdelar med stor befolkning. Skogen ligger dessutom mellan två gröna stråk av stor betydelse: Tyrestakilen med Nackareservatet i öster och promenadstråket Trekanten-Vinterviken-Sätraskogen längs Mälaren i väster. Idag finns flera större barriärer som försvårar kontakterna mellan dessa centrala grönstråk, bland annat Södra Hammarbyhamnen, Gullmarsplan/Skanstullsbron, Årstabron och Liljeholmen.

Farleden genom Årstaviken föreslås ligga utanför naturreservatet, för att inte hindra eventuella åtgärder som kan behövas där i framtiden.

Förslaget till avgränsning för naturreservatet skapar, tillsammans med föreskrifterna och skötselplanen, förutsättningar för att syftet med reservatet ska kunna uppnås.

Föreskrifter

Utifrån det föreslagna syftet med reservatet har också förslag till föreskrifter för området tagits fram, dels föreskrifter för markägare och andra sakägare (hyresgäster, arrendatorer, upplåtelseinnehavare, m.fl.), dels för allmänheten. Föreskrifterna för sakägarna är av två slag:

- Åtgärder som är förbjudna (dispens kan ges om det finns särskilda skäl)
- Åtgärder som är tillåtna efter tillstånd från kommunen. I Stockholm är det stadsbyggnadsnämnden som prövar tillstånden. Prövningen ska ske mot syftet med reservatet.

I så stor utsträckning som möjligt undviks att inskränka allemansrätten eftersom syftet till stor del är att främja friluftsliv och rekreation. Till vissa delar är dock allemansrätten redan reglerad i Stockholm av trafikföreskrifter och ordningsföreskrifter (som gäller på mark som är detaljplanerad som park eller natur. Det gäller hela Årtaskogen och Årsta holmar). Exempel på ytterligare inskränkningar som görs är förbud mot eldning annat än på iordningställda grillplatser och att hundar ska hållas i koppel, förutom inom hundrastområde som kommer markeras men ej inhägnas. Hela Årtaskogen är idag ett hundrastområde. Detta beslut kommer att behöva hävas genom beslut av stadsdelsnämnden om föreslagna föreskrifter och ett hundrastområde enligt skötselplanen ska inrättas. Att cykla, gå och jogga i området kommer inte regleras på annat sätt än med de idag gällande trafikföreskrifterna, och bättre utmärkning och information om vad som gäller (t.ex. markering för var man får cykla).

Mindre anläggningar som är förenliga med syftet kan prövas mot tillstånd. Ett antal planerade åtgärder anges i skötselplanen, som t.ex. rastplatser, utsiktsplatser, motionsredskap och entréer, vilka inte kommer kräva tillstånd. Under tiden som nya Årstabron färdigställs och den gamla bron repareras kommer undantag att göras för dessa arbetsföretag.

Stockholm Vatten kommer vidta åtgärder för att förbättra avloppsvatten till Årstaviken. Detta kommer beröra reservatet (två tunnlår, en på östra och en på västra sidan). Syfte och föreskrifter i förslaget till naturreservat är utformade så att sådana åtgärder och förändringar inte hindras.

Skötselplanen

I ett naturreservatsbeslut ska ingå en skötselplan, bilaga 2. Skötselplanen ger en beskrivning av områdets bevarandevärden och anger mål med åtgärdsförslag i linje med reservatets syfte. Till skillnad mot landsbygdens jord- och skogsbruksmarker uppvisar stadens natur ofta större variationsrikedom till gagn för människor och djur- och växtliv. Variationsrikedomen kan bibehållas och stärkas genom rätt skötsel. Skötselplanen har

därför som ambition att utveckla områdets rekreativsvärden, natur- och kulturvärden.

För Årstaskogen - Årsta holmar anges generella skötselplaner för områdets naturtyper, för rekreation- och friluftsliv samt för kulturvärden såsom fornlämningar. Inom förslaget reservat har 19 målområden pekats ut där åtgärder prioriteras. Här kan nämnas anläggande av entréer och rastplatser, restaurering av kulturmarker vid Sköntorp och på Årsta holmar samt anvisningar till skötsel av strand- och ädellövsområden. Vid Årstabäckens mynning föreslås en ny större utflyktsplats med vattenkontakt. Skälet är att behovet av öppna ytor som komplement till dagens grönytor, samt större tillgänglighet till vattenlinjen även för funktionshindrade har ökat på grund av tätning i närområdet Årsta.

Ekonomi

En kostnadsuppskattning finns redovisad i bilaga 3. Med inrättande av naturreservat följer kostnader för inmätning, utmärkning, information och tillsyn. Dessa poster åligger idag MK och uppskattas för Årstaskogen-Årsta Holmar uppgå till cirka 820 000 kronor.

I skötselplanen föreslås därutöver investeringar och driftåtgärder. Föreslagna investeringar uppskattas till 1 850 000 kronor samt ytterligare 5 050 000 kronor för ny utflyktsplats vid Årstabäcken mynning.

Kostnadsuppskattning för driften enligt skötselplanen uppgår till 1 350 000 kronor per år för Årstaskogen (varav 850 000 för de prioriterade målområdena) och 100 000 kr per år för Årsta Holmar. Driftkostnaderna åligger SDF Enskede-Årsta respektive Maria Gamla stan. Idag utförs den största delen av driften i befintliga reservat av Fornminnesgruppen som organisatoriskt tillhör Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning. Kostnaderna kan minska om brukaravtal kan avtalas.

Kontorens förslag

Stadsbyggnadskontoret och markkontoret föreslår att stadsbyggnadsnämnden och marknämnden beslutar om att skicka ut förslaget till naturreservat med tillhörande skötselplan på remiss till berörda markägare, sakägare, statliga, regionala och kommunala instanser samt föreningar. Kontoren föreslår också att samråd hålls i berörda stadsdelar så att en dialog kan föras med allmänheten. Förslagen ställs även ut i bibliotek eller andra samlingspunkter.

Slut